

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ
ÖZGÜR VE TURHAN - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:28512/03)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

28 HAZİRAN 2005

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 28512/03 başvuru no’lu davanın nedeni, Türk vatandaşı Emine Gülşen Özgür ve Yaşar Turhan’ın (Başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM), 8 Ağustos 2003 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Sözleşmesi’nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurdur.

Başvuranlar, Kocaeli Barosu avukatları E. Kirmani, K. Ulaş, H. Bayrem, U. Ekinci ve R. Tat tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

Sırasıyla 1943 ve 1952 doğumlu başvuranlar Kocaeli’nde ikamet etmektedirler.

Dilova Belediyesi, 27 Ekim 1999 tarihinde, liman inşaatı için başvuranlara ait araziye istimlak etmiştir.

Belediye Bilirkişi Heyeti tarafından 1.098.825.000 Türk Lirası (TL) olarak belirlenen istimlak bedeli başvuranlara, mülkiyetin devredildiği tarihte ödenmiştir.

Başvuranlar, 15 Eylül 2000 tarihinde, ödenen istimlak bedelinin yetersiz olduğu gerekçesiyle Gebze Asliye Hukuk Mahkemesi’ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi, 30 Ocak 2001 tarihli kararla, başvuranları kısmen haklı bulmuş ve Belediye’yi, 15 Eylül 2000 tarihinden itibaren yasal gecikme faizi ile beraber 8.719.725.000 TL ek istimlak bedelini ödemeye mahkum etmiştir.

Başvuranların talebi üzerine 10 Nisan 2001 tarihinde, “İcra Dairesi” , sonuçsuz kalan ödeme ihtarını Belediye’ye tebliğ etmiştir.

Yargıtay, 5 Şubat 2002 tarihli kararla ilk derece mahkemesi kararını onamıştır.

Hâlâ borçlu olan Belediye tarafından hiçbir ödeme yapılmamıştır.

HUKUKA DAİR

1. EK 1 NO’LU PROTOKOL’ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİNE DAİR

Başvuranlar, adli kararla verilmesi kararlaştırılan ek istimlak bedelinin Devlet tarafından ödenmediğinden dolayı, mallara saygı haklarının ihlal edilmesinden şikayetçi olmaktadır. Bu konuda, AİHS’nin Ek 1 No’lu Protokol’ün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

A. Kabul edilebilirliğe ilişkin

AİHM, içtihat kararlarından çıkan kriterler ışığında (Bkz. özellikle *Akkuş-Türkiye kararı*, 9 Temmuz 1997, 1997-IV, s. 1305-1306, § 13-16) ve elinde bulunan unsurları gözönünde bulundurarak bu şikayetin esasının da incelenmesi gerektiğine kanaat getirmektedir. AİHM sonuç olarak, başvurunun hiçbir kabul edilemezlik gerekçesiyle ters düşmediğine kanaat getirmektedir.

B. Esas Hakkında

AİHM, geçmişte mevcut davada olduğu gibi bir çok davada ortaya çıkan buna benzer sorunları irdelemiş ve Ek 1 No’lu Protokol’ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bkz. sözügeçen *Akkuş*, s. 1317, § 31 ve sözüedilen *Aka*, s. 2682, §§50-51).

AIHM, mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in, sözkonusu durumu farklı bir sonuca ulaştırabilecek ne bir olay ne de bir delil sunduğuna kanaat getirmiştir. Arsaları istimlak edilen başvuranların, istimlak bedellerinin artırılması davası açtığını ve Asliye Hukuk Mahkemesi'nde davayı kazandıklarını gözlemlemektedir. Bu karar, Yargıtay kararıyla nihai karar oluştursa da, istimlak eden Belediye hala ödemeyi yapmamıştır. Bu durum, Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin 1. fıkrası gereğince başvuranların mallarına saygı haklarına müdahale olarak değerlendirilir.

AIHM, bu bakımdan, toplumun genel menfaat gereklilikleri ile kişinin temel haklarının korunması zorunluluğu arasındaki adil dengenin korunup korunmadığını araştırma gerekliliğinin, ancak dava konusu müdahalenin kanuna uygunluk prensibine riayet edildiğinin ve keyfi olmadığının ortaya çıktığı durumda (*Iatridis-Yunanistan*, no: 31107/96, § 58, 1999-II) kendini hissettirebileceği yönündeki içtihadını hatırlatmaktadır (23 Eylül 1982 tarihli *Sporrong ve Lönnroth-İsveç* kararı, seri A no: 52, s. 26, § 69).

AIHM, bu davada, nihai bir kararın uygulanmamasıyla sonuçlanan müdahalenin, keyfi olduğunu ve eşitlik ilkesini ihlal ettiğini belirtmektedir. Dolayısıyla benzeri bir sonuç, AIHM'ye, toplumun genel menfaat gereklilikleri ile kişisel hakların korunması zorunluluğu arasındaki adil dengenin korunup korunmadığını araştırma yükümlülüğü getirmemektedir (sözöedilen *Iatridis*, § 62 ve *Karahalios-Yunanistan* kararı, no: 62503/00, § 35, 11 Aralık 2003)

II. AIHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve Manevi Tazminat

Başvuranlar, uğradıkları maddi zarar için 35.000 Euro ve ayrıca manevi zarar için 17.500 Euro talep etmektedirler.

Hükümet, istenilen rakamların aşırı olduğunu ve gerçekten uğranılan zararı göstermediğini ileri sürmektedir. *Akkuş* kararında (sözöedilen karar, s. 1311, § 35-36 ve 39) uygulanan hesap şeklini ele alarak ve uygun ekonomik veriler ışığında, AIHM, başvuranlara ortaklaşa maddi tazminat adı altında 13.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Ayrıca AIHM, mahkemelerin belirlediği ek tazminat bedelini ödemedeki İdare'nin gösterdiği ihmalkarlığın neden olduğu belirsizlikten dolayı başvuranların manevi zarara uğrayabileceklerine kanaat getirmektedir. AIHM, hakkaniyete uygun olarak bu açıdan başvuranlara ortaklaşa 2.000 Euro'nun ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuranlar, AIHM'deki yaptıkları masraf ve harcamalar için 16.000 Euro talep etmektedirler.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AIHM, konu hakkında elinde bulunan unsurları ve içtihatları gözönünde bulundurarak, bütün masraflar için başvurulara ortaklaşa 1.000 Euro ödenmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

AIHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı basit faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE

1. Başvurunun *kabul edilebilir olduğuna*;
2. Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) AIHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet'in başvurulara ortaklaşa;
  - i. maddi tazminat için 13.000 Euro (on üç bin Euro);
  - ii. manevi zarar için 2.000 Euro (iki bin Euro);
  - iii. masraf ve harcamalar için 1.000 Euro (bin Euro);
  - iv. miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak *ödemesine*;b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi *uygulamasına*;
4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM'nin İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddelerine uygun olarak 28 Haziran 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.